

Dobrý člověk ještě žije a je tu i pro vás – Roman Vaněk

Moc toho nenamluví, tedy hlavně o sobě ne. Časem zjistíte, že bývá tam, kde se děje něco zajímavého. Věrně ho doprovází manželka Marcela, vodící pes a dost často i nevidomý kamarád se svým psem. Postupně si všimnete, že to klubko kamarádů, příznivců i doprovodných sympatizantů tvoří pořádnou partu, jejíž objem i složení se obměňuje. A tak mě napadlo, zúčastnit se jako nezávislý pozorovatel jedné události, která se konala letos v červenci v Jetřichovicích. Kdo to neví, Jetřichovice jsou obec nedaleko Hřenska. Vyskytuje se zde mimo jiné i jedna velikánská chalupa se zahradou, která pojme kolem třiceti lidí, o psech nemluvě. A tak jsme se dali do řeči s iniciátorem a manažerem Romanem Vaňkem.

...

Romane, ať tě potkám, kde potkám, vždycky se něco zajímavého děje. Máš to takhle odjakživa?

...

Ani bych neřekl. Narodil jsem se před dvaadvaceti lety ve Varnsdorfu. Vyučil jsem se prodavačem a vždycky mě bavilo dění kolem obchodu, možná hlavně proto, že jsem byl mezi lidmi a připadal jsem si užitečný. Před dvaceti lety jsem se oženil a s manželkou Marcelou jsme vychovali dnes šestnáctiletého syna, který studuje na konzervatoři. Život jako každý jiný, řekl bych.

...

Žiješ ve Varnsdorfu, ale nějakou dobu jsi bydlel v Praze. Co tě přivedlo zpátky do nejsevernějšího výběžku republiky?

...

Bylo mi něco přes třicet let, když se mi začalo rychle horšit vidění následkem cukrovky. Pět nebo šest let se mi věnovali lékaři, respektive věnovali se mé sítnici – operovali, mrazili, sešivali, dávali injekce, ležrovali a zase dokola, jedna operace za druhou. Pak jsem zrak ztratil definitivně, zůstal mi nějaký nezajímavý světlocit. A tak jsem se vrátil do Varnsdorfu, protože už jsem nemohl pracovat a vlastně nic. Zavřel jsem se v bytě a čekal, kdy někdo přijde domů, aby mě vzal na procházku nebo někam ven. Nebylo to vůbec dobré, ani pro mě, ani pro mou rodinu.

...

Jak se stalo, že jsi našel komunitu nevidomých?

...

Byla to vlastně dost překvapivá nabídka. Samozřejmě, lékaři mi říkali, že možná nebudu vidět a ať se na to připravím. Jenže jsem věděl jen o Tyflocentru a Tyfloservisu v Liberci. Do Varnsdorfu tyto služby Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých neprošly. Ale stalo se, že mi paní na úřadu práce řekla, že je ve Varnsdorfu ještě jeden nevidomý člověk, který má vodícího psa, a dala si práci

nás zkontaktovat. A tak vzniklo moje první přátelství, a to s Mirkem Kaiserem, které trvá dosud. Byl jsem rád, že mi někdo z vlastní zkušenosti řekne, jak mohu jako nevidomý vůbec fungovat, a to ještě ve Varnsdorfu. Učil mě trasy, vysvětloval mi spoustu vychytávek a triků. A hlavně jsem přišel na úplně jiné myšlenky, už jsem neseděl jen ve společnosti rádia, ale měl jsem kamaráda, a to ne leccakého. Dokonce kamaráda s přátelským psem. On mě také nasadil brouka do hlavy, že mi pes může výrazně pomoci v samostatnosti a orientaci, že se nemusím spoléhat a být závislý výhradně na pomoci manželky nebo syna. Mirek mi také půjčil mluvicí mobil, ukázal mi jak s počítačem, ale taky jak v autobusu poznám, kde se zrovna nacházím. Zbytek mě naučili v Tyfloservisu a v Tyflocentru v Liberci, tam jsem absolvoval kurzy, naučil jsem se chodit s bílou holí, a tak jsem dostal všechno, co jsem potřeboval.

Jasně, Mirek mě přivedl i do odbočky SONS v České Lípě, kam chodím na showdown, na střelbu, na výlety anebo jen tak poklábosit se známými. Měl jsem potřebu zaplnit svůj veškerý volný čas. Taky jsem chtěl být nějak užitečný. To, že se naučím nerozbítet nádobí a ohřát si něco k jídlu, to mi přišlo málo. Z práce jsem byl zvyklý na větší zátěž i větší tempo, než nabízel život nevidomého muže v domácnosti.

Vlastně díky akcím v SONS jsem prolomil bariéru, která mě úplně odloučila od lidí. Já se strašně bál a styděl se vycházet ven. Zná mě tu spousta lidí, protože si mě pamatují z různých obchodů a marketů. Prožíval jsem hroznou krizi, neuměl jsem si představit, že bych se ještě někdy vydal sám z domova a něco podnikl. V SONS jsem se přihlásil na bowling, chodil jsem lézt na horolezeckou stěnu, podnikal různé výlety. Byli tam průvodci, vlastně postupně přátelé, kterým jsem mohl důvěřovat a díky kterým jsem se z té krize oklepal. Většinou mě tam doprovázela manželka, a i ona se konečně dozvěděla, jak mě doprovázet, jak přizpůsobit třeba kuchyni a spoustu praktických informací. Také měla možnost seznámit se s vodicími psy. Zprvu nechtěla, abych měl psa, že se nevejdeme do panelákového bytu, ale když viděla, jak je vycvičený pes užitečný, souhlasila, a dokonce mě vyslala s Mirkem do Jinonic, abych si psa vybral. Na první pokus se mi nejvíc zamlouval Nabu, je to žlutobílý labrador. Vyzkoušel jsem i jiné psy, ale Nabu byl prostě láska na první pohled. A nejen že je šikovný a přátelský, ale opakovaně vítězí na všech možných soutěžích i Mistrovství republiky vodicích psů. Jsem na něj fakt hodně pyšný. A tak jsem se vlastně po pěti nebo šesti letech slepoty díky podpoře rodiny, přátel v SONS i jinde, a díky geniálnímu psovi osamostatnil a mohl přemýšlet, co dál se svým životem a kam napřu svoje síly. Po několika letech krize jsem pochopil, že můj život může být stejně kvalitní jako býval dřív.

...

Vím o tobě, že od dospělých let netoužíš po četbě knížek, jakkoliv jsi za úplného mlada četl dobrodružné a válečné příběhy. Vrtá mi hlavou, jak je možné, že se posledních pár let bavíš psaním pohádek, různých vtipných textů nebo krátkých povídek. A jak je možné, že máš dost posluchačů svých audio příběhů, a to nejen mezi blízkými známými. Jak se ze čtenáře časopisů, které jsi míval rád, stane spisovatel?

...

Na titul spisovatel raději nemyslím, ale fakt je, že příběhy píšu, a to pro malé i velké čtenáře nebo i posluchače. Přihodilo se mi to tak, že jsem si pořídil počítač a dobří lidé v Tyfloservisu mi poskytli výuku čtení a psaní s podporou hlasového výstupu. Úplně mě okouzila ta možnost, že můžu slyšet, co

píšu, a že když se mi to nelíbí, můžu to bez problémů smazat a napsat znova. Vlastně to nejprve byla taková hra, učil jsem se psát, naslouchal jsem a v rámci této výuky jsem si začal vymýšlet všelijaké texty a třeba i říkanky. Prožíval jsem velkou radost, přímo nadšení. Já měl odjakživa rád pohádky v televizi. Ještě, než jsem oslepl, vyprávěl jsem buď známé pohádky dětem, které nás v rámci příbuzenstva navštěvovaly, a samozřejmě i našemu Vítkovi. Když mi došly známé pohádky, začal jsem si vymýšlet svoje vlastní, děcka naslouchala a hrozně nás to bavilo, bylo to dost akční. Pak mě napadlo, že bych ty pohádky mohl psát, když už se učím na tom počítači. Tak jsem psal, zprvu bez diakritiky, bez uvozovek, ale čím dál víc mě to bavilo. Pak přišla manželka s kamarádkou, která měla zájem o ty moje pohádky, bez ohledu na to, že jsem si v té době neporadil s editováním textů, prostě jsem amatér. Pohádky se četly na nějakých dětských akcích a dětem se líbily natolik, že vznikl nápad, abych napsal knížku. To sice neumím, ale seznámili mě s básníkem, překladatelem a spisovatelem Milanem Hrabalem, který pracoval v Městské knihovně ve Varnsdorfu. Dal jsem mu plnou moc, aby moje texty upravil a připravil k vydání. On se toho rád ujal a vlastně už s ním takhle spolupracuji skoro osm let. Dělán pro naši knihovnu i besedy a chystám se navštěvovat i přednášky nebo autorské večery, abych se vůbec něco dozvěděl o tvůrčím psaní. Dokonce jsem se stal i členem Klubu severočeských spisovatelů.

...

Tvoje knížky se mohou pochlubit i tím, že jsou krásně ilustrované a jejich grafická úroveň je velmi vysoká. Máš na to nějaký vliv?

...

Všechno tajemství je v té spolupráci s knihovnou, paní Martinovskou a panem Hrabalem. On si vyžádal texty, udělali pro děti akci, na které se moje pohádky četly. Děti dostaly zadání, aby nakreslily, co je napadlo při tom čtení, a takhle vznikla spousta krásných dětských kreseb, a bylo z čeho vybírat. První knížka se jmenuje Pohádky pro světlo a podílelo se na ní devět dětských ilustrátorů. Druhou knížku pohádek s názvem Rozverná pětka jsem vydal loni v listopadu. Podařilo se i natočit CD s pohádkami, které také udělalo radost.

...

Jak si vlastně získáváš přátele?

...

Já ani nevím. Nejspíš tím, že do někoho vrazím, jako tenkrát do mého kamaráda Mirka. Prostě se nějak nabalují. Taky mi s tím pomohl můj pes Nabu. Vyhrál nějaké ty soutěže a ve varnsdorfských novinách Hlas severu se to dozvěděl šéfredaktor Michal Haller, který mě vyhledal a udělal se mnou rozhovor a také s kamarádem Mirkem Kaiserem. Napsal to moc pěkně, že nejsme žádní politováníhodní chudáci, ale že i přes náš handicap vedeme zajímavý a užitečný život. A tak ti lidé, kteří mě znávali dřív a nevěděli, jak se ke mně chovat, když teď nevidím, se ke mně začali hlásit, a tak se obnovila i stará přátelství. A s redaktorem Michalem jsme si také padli do oka a spolupracujeme na různých frontách. Lidi se smějí, že mám svého tiskového mluvčího. Pravda ale je, že Michal se sám od sebe začal hodně zajímat o život nevidomých.

...

...

Tvoje veřejně prospěšné aktivity se ubírají i jiným směrem. Jak vznikla tradice pořádat ve Varnsdorfu soutěže ve výkonů vodicích psů?

...

Já mám psa ze Střediska vodicích psů v Jinonicích. Před pár lety mě napadlo, že ty psí kvalifikační soutěže jsou moc užitečná a dobrá věc, a že my ve Varnsdorfu nic takového nemáme. Tak jsem oslovil SVVP Jinonice a Klub držitelů vodicích psů. Jinonice dodaly rozhodčí a my s manželkou jsme zařídili organizaci soutěže. Podařilo se to, a tak se kolem nás zase vytvořila parta skvělých lidí, kteří buď sami mají vodicí psy nebo je prostě zajímají věci kolem nevidomých. Naše akce navštěvují mladí i starší lidé z Moravy i Česka, samozřejmě se spontánně účastní držitelé vodicích psů, ale může přijít kdokoliv. Pořádáme různé akce tady ve Varnsdorfu anebo i pobytové, jako je třeba letní tábor v Jetřichovicích. A abychom v zimě nezahláneli, pořádáme již tradičně pravého Silvestra. No a v únoru, kdy se nikde nic moc neděje, pořádáme pohodovou sportovní soutěž Parádalympiádu. Účastníci byli naposledy ve věku od šestnácti do pětasedmdesáti let. Líbilo se to doufám všem. Tahle víkendová akce má za cíl prověřit nejen lidské výkony v boji o přežití ve sněhu a na ledové ploše, ale prověřuje i vztahy a celkovou výkonnost účastníků.

...

Mluvil jsi o tom, že počet přátel i dobrovolníků se od doby, co jsi se rozhodl skoncovat s“ blbou náladou“, rozrůstá. Jak řešíte komunikaci?

...

Nejdřív jsem si založil Facebook, tam dávám nejvíc událostí. Zkoušel jsem také komunikovat po skypu anebo na Instagramu, ale to se neosvědčilo, lepší je telefon nebo e-mail. S manželkou a Michalem jsme nakonec založili zapsaný spolek Život jde dál (www.zivotjdedal.cz), který má tři členy. Existence spolku nejen výrazně usnadňuje komunikaci se zájemci o akce, ale i s úřady. Máme jak se prezentovat na internetu a v médiích, takže můžeme i oslovovat instituce nebo sponzory. V našem spolku s dobrovolníky a přáteli se prostě staráme o to, aby lidem bylo dobře pospolu, ať jsou mladí nebo staří, zdraví nebo s handicapem. A jsme moc rádi, že se dílo daří a můžeme pomáhat i s problémem izolace nebo s pocity beznaděje. Vlastně jen vracíme to, co jsme od lidí sami obdrželi, když se zdálo, že se už není na co těšit. A tak se to asi má dělat.

Delicie Nerková

Jaroslava Novotná, publikováno v časopise Zora 2019